

Sag C-821/21

Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement

Indgivet den:

24. december 2021

Forelæggende ret:

Juzgado de Primera Instancia de Fuengirola (Spanien)

Afgørelse af:

3. december 2021

Sagsøger:

NM

Sagsøgte:

Club La Costa (UK) PLC, filial i Spanien

CLC Resort Management LTD

Midmark 2 LTD

CLC Resort Development LTD

European Resorts & Hotels, S. L.

Hovedsagens genstand

De spanske domstoles internationale kompetence og den lovgivning, der finder anvendelse på tvistens genstand – Bruxelles I-forordningen og Rom I-forordningen – timeshareaftaler – forbrugeraftaler

Genstand og retsgrundlag for forelæggelsen

Anmodning om præjudiciel afgørelse – artikel 267 TEUF – fortolkning af Bruxelles-I og Rom I-forordningerne – forbrugeraftaler

Præjudicielle spørgsmål

Under henvisning til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012:

For det første. Er det i forbindelse med forbrugeraftaler, som artikel 18, stk. 1, i Bruxelles I-forordningen finder anvendelse på, *foreneligt med denne forordning at fortolke udtrykket »medkontrahent«, der anvendes i denne bestemmelse, således, at det kun omfatter den person, der har underskrevet aftalen, således at det ikke kan omfatte andre fysiske eller juridiske personer end dem, der faktisk har underskrevet aftalen?*

For det andet. Hvis udtrykket »medkontrahent« fortolkes som kun omfattende den person, der faktisk har underskrevet aftalen, og der er tale om tilfælde, hvor både forbrugeren og »medkontrahenten« har bopæl uden for Spanien, er en fortolkning, hvorefter de spanske domstoles internationale kompetence ikke kan fastlægges ved den omstændighed, at den koncern, som »medkontrahenten« tilhører, omfatter selskaber med hjemsted i Spanien, der ikke har deltaget i undertegnelsen af aftalen, eller som har underskrevet andre aftaler end den, der påstås ugyldig, da i overensstemmelse med artikel 18, stk. 1, i Bruxelles I-forordningen?

For det tredje. I tilfælde af, at »medkontrahenten«, der er nævnt i artikel 18, stk. 1, i Bruxelles I-forordningen, beviser, at vedkommende har bopæl i Det Forenede Kongerige i henhold til artikel 63, stk. 2, er det da i overensstemmelse med denne bestemmelse at anlægge en fortolkning, hvorefter den således fastsatte bopæl begrænser den valgmulighed, der kan udnyttes efter artikel 18, stk. 1? Og er det endvidere i overensstemmelse med denne bestemmelse at anlægge en fortolkning, hvorefter den ikke blot opstiller en »faktisk formodning«, eller at denne formodning afkræftes, hvis »medkontrahenten« udøver virksomhed uden for sin bopæls jurisdiktion, eller at det påhviler »medkontrahenten« at bevise, at der er sammenfald mellem dennes bopæl som fastsat i henhold til denne bestemmelse og det sted, hvor denne udøver sin virksomhed?

Under henvisning til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 593/2008 af 17. juni 2008:

For det fjerde. For så vidt angår forbrugeraftaler, som Rom I-forordningen finder anvendelse på, er det i overensstemmelse med artikel 3 i nævnte forordning at fortolke de klausuler, der fastlægger lovvalget, og som er indarbejdet i de »generelle betingelser« i den aftale, der er underskrevet af parterne, eller som er indeholdt i et særligt dokument, som aftalen udtrykkeligt henviser til, og med godtgørelse af, at det er udleveret til forbrugeren, som værende gyldige og anvendelige?

For det femte. Hvad angår forbrugeraftaler, som Rom I-forordningen finder anvendelse på, er det i overensstemmelse med artikel 6, stk. 1, i nævnte forordning

at anlægge en fortolkning, hvorefter bestemmelsen kan påberåbes både af forbrugeren og af medkontrahenten?

For det sjette. For så vidt angår forbrugeraftaler, som Rom I-forordningen finder anvendelse på, *er det i overensstemmelse med artikel 6, stk. 1, i nævnte forordning at fortolke bestemmelsen således, at såfremt kravene i bestemmelsen er opfyldt, vil den lov, der er angivet i denne forskrift, under alle omstændigheder have forrang over den, der er angivet i artikel 6, stk. 3, selv om sidstnævnte kunne være mere gunstig for forbrugeren i det konkrete tilfælde?*

Anførte EU-retlige forskrifter og retspraksis

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles I):

Artikel 7 (»Specielle kompetenceregler«), nr. 5).

Artikel 17 (»Kompetence i sager om forbrugeraftaler«), stk. 1, litra c).

Artikel 18, stk. 1.

Artikel 19.

Artikel 24 (»Enekompetence«), stk. 1, første afsnit.

Artikel 25 (»Aftaler om værneting«), stk. 1.

Artikel 63 (»Almindelige bestemmelser«), stk. 1 og 2.

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 593/2008 af 17. juni 2008 om lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser (Rom I):

Artikel 3 (»Aftalt lovvalg«), stk. 1.

Artikel 4 (»Lovvalg i mangel af aftale herom«), stk. 1 og 4.

Artikel 6 (»Forbrugeraftaler«).

Artikel 10 (»Samtykke og materiel gyldighed«), stk. 1.

Aftale om Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands udtrædelse af Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab (EUT 2019, C 384 I, s. 1).

Artikel 66, litra a), artikel 67, stk. 1, litra a), og artikel 126.

Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Artikel 81.

Domstolens dom af 17. december 1970, Handelsgesellschaft, sag 11/70.

Anførte nationale forskrifter

Real Decreto Legislativo 1/2007, de 16 de noviembre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios (kongeligt lovdekret nr. 1/2007 af 16.11.2007 om vedtagelse af den konsoliderede tekst til den generelle lov om beskyttelse af forbrugere og brugere (lov om forbrugerbeskyttelse)).

Artikel 67. »Regler i international privatret«.

Ley 4/2012, de 6 de julio, de contratos de aprovechamiento por turno de bienes de uso turístico (lov nr. 4/2012 af 6.7.2012 om timeshareaftaler).

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne

- 1 NM, der er britisk statsborger og bosiddende i Det Forenede Kongerige Storbritannien (UK), indgik den 6. oktober 2018 en timeshareaftale i Spanien, der er omfattet af lov nr. 4/2012 af 6. juli 2012. NM's hustru, der også er britisk statsborger med bopæl i Det Forenede Kongerige, var også part i aftalen, ligesom Club La Costa (UK) PLC gennem sin filial i Spanien, et britisk selskab med hjemsted i Det Forenede Kongerige, der driver forretning i Spanien og andre lande, herunder Det Forenede Kongerige, var part i aftalen.
- 2 Aftalen indeholder følgende klausul (klausul »S«): *»Denne aftale skal fortolkes i overensstemmelse med engelsk lov og er underlagt de engelske domstoles enekompetence. Parterne i denne aftale accepterer uigenkaldeligt, at forkyndelse sker pr. post på de omstående adresser eller på enhver anden måde, der er tilladt i henhold til lovgivningen i England og Wales.«*
- 3 NM har anlagt sag ved den forelæggende ret med påstand om, at ovennævnte aftale erklæres ugyldig, og om tilbagebetaling af de betalte beløb. Sagen er ud over mod medkontrahenten, Club La Costa (UK) PLC, rettet mod fire andre selskaber, hvoraf tre også er britiske og det fjerde er et spansk selskab (European Resorts & Hotels, S. L.). Disse fire sidstnævnte sagsøgte selskaber deltog ikke i indgåelsen af den i hovedsagen omhandlede aftale, men har deltaget i indgåelsen af andre aftaler, hvori Club La Costa (UK) PLC ikke deltog.
- 4 Der skal i hovedsagen tages stilling til det spørgsmål, som er omtvistet, om de spanske retter har kompetence til at påkende et søgsmål som det i hovedsagen omhandlede. Det skal ligeledes afgøres, hvilken lovgivning der finder anvendelse, eftersom det følger af spansk procesret, at såfremt en udenlandsk lovgivning finder anvendelse, skal den part, der påberåber sig den, godtgøre eksistensen og indholdet af denne lovgivning. Den spanske lovgivning fastsætter ligeledes

ordningen for optagelse af udenlandske beviser i overensstemmelse med principperne om relevans og nytteværdi.

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 5 Den forelæggende ret er blevet anmodet om at tage stilling til, om der skulle indgives en anmodning om præjudiciel afgørelse til Den Europæiske Unions Domstol, og sagsøgeren gjorde indsigelse mod en sådan anmodning, mens de sagsøgte selskaber accepterede, at der blev stillet et præjudicielt spørgsmål.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 6 Det er ubestridt, at de relevante EU-retlige bestemmelser for fastlæggelse af retternes kompetence er indeholdt i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 (herefter »Bruxelles I-forordningen«) og i aftalen om Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands udtræden af Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab, hvorefter Bruxelles I-forordningens bestemmelser finder anvendelse i Det Forenede Kongerige for så vidt angår de retssager, der er anlagt inden overgangsperiodens udløb, som var den 31. december 2020 [aftalens artikel 67, stk. 1, litra a), og artikel 126].
- 7 Det er ligeledes ubestridt, at de relevante EU-retlige bestemmelser for fastlæggelsen af lovvalget findes i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 593/2008 af 17. juni 2008 (Rom I) og i aftalen om Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands udtræden af Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab, hvorefter bestemmelserne i Rom I-forordningen finder anvendelse i Det Forenede Kongerige for på kontrakter, der er indgået inden overgangsperiodens udløb, som var den 31. december 2020 [artikel 66, litra a), og artikel 126].
- 8 De spanske domstole, navnlig Audiencia Provincial de Málaga (regional domstol i Málaga) (Spanien), har imidlertid hidtil fortolket ovennævnte bestemmelser forskelligt og vekslende, hvilket har medført, at de spanske domstole i tvister med samme genstand, hvor det var et spørgsmål om at afgøre, om retten havde international kompetence til at behandle krav om aftaleretlig ugyldighed og deraf følgende krav om tilbagebetaling, nogle gange har erklæret sig kompetente, mens de andre gange har afvist at være kompetent.

Fortolkning af forordning nr. 1215/2012 (Bruxelles I)

- 9 Det skal indledningsvis bemærkes, at det i retspraksis uden tvivl er fastslået, at den i hovedsagen omhandlede aftale ikke vedrører tinglige rettigheder over fast ejendom og ikke udgør en lejeaftale, hvorfor det særlige værneting, der er fastsat i artikel 24, nr. 1), i Bruxelles I-forordningen, hvorefter retterne i den medlemsstat, hvor ejendommen er beliggende, har enekompetence, uanset parternes bopæl, for

så vidt angår sager om tinglige rettigheder over fast ejendom og aftaler om udlejning af fast ejendom, ikke finder anvendelse.

- 10 Det er desuden anerkendt, at den omtvistede aftale falder ind under den kategori af *forbrugeraftaler*, der er omhandlet i artikel 17, stk. 1, litra c), i Bruxelles I-forordningen, hvorpå reglen om værneting i artikel 18, stk. 1, finder anvendelse, ifølge hvilken *»[s]ager, som en forbruger agter at rejse mod sin medkontrahent, kan anlægges enten ved retterne i den medlemsstat, på hvis område medkontrahenten har bopæl, eller, uanset medkontrahentens bopæl, ved retten på det sted, hvor forbrugeren har bopæl«*. Dette værneting kan i henhold til Bruxelles I-forordningens artikel 19 kun fraviges ved en udtrykkelig aftale om værneting, der er indgået, *efter at tvisten er opstået*.
- 11 Det skal på dette stadium bemærkes, at uenigheden om fortolkningen er opstået i forbindelse med spørgsmålet om identifikation af *medkontrahentens bopæl* som omhandlet i artikel 18, stk. 1, i Bruxelles I-forordningen.
- 12 Bruxelles I-forordningens artikel 62 behandler dette spørgsmål, for så vidt som den i stk. 1 bestemmer, at retten ved afgørelsen af, om en part har bopæl på den medlemsstats område, hvor sagen er anlagt, skal anvende denne stats interne lovgivning, og i stk. 2, at *har en part ikke bopæl på den medlemsstats område, hvor sagen er anlagt, skal retten ved afgørelsen af, om parten har bopæl på den anden medlemsstats område, anvende denne anden medlemsstats lovgivning*. Hvis *medkontrahenten* imidlertid er en juridisk person, er bopælen i henhold til artikel 63 i samme forordning a) *dens vedtægtsmæssige hjemsted* b) *dens hovedkontor* eller c) *dens hovedvirksomhed*. For Det Forenede Kongerige (UK) *sidestilles udtrykket »vedtægtsmæssige hjemsted« mere specifikt med registered office og, hvis der ikke findes noget registered office, med place of incorporation (det sted, hvor selskabet er stiftet), eller, hvis et sådant ikke findes nogen steder, det sted, i henhold til hvis lovgivning formation (stiftelsen) af selskabet eller den juridiske person fandt sted* (artikel 63, stk. 2).
- 13 På denne baggrund er det i spansk retspraksis fastslået, at den valgmulighed, som forbrugeren har i henhold til artikel 18, stk. 1, i Bruxelles I-forordningen, ikke giver forbrugeren mulighed for at bestemme et stedligt værneting, der er tilpasset forbrugerens behov, ved at se bort fra den juridiske persons bopæl som defineret i bestemmelsen. Det drejer sig således altid om bopælen for aftalens *medkontrahent* og ikke for nogen anden person uden for aftalen, og denne bopæl er defineret i ovennævnte artikel 63 i Bruxelles I-forordningen, med dens særegenhed for Det Forenede Kongerige. På grundlag af denne fortolkning afvises de spanske domstoles internationale kompetence, når forbrugeren ikke har bopæl i Spanien, for det første i tilfælde, hvor de eneste juridiske personer, der sagsøges, har bopæl i Det Forenede Kongerige, for det andet i tilfælde, hvor med enheder med bopæl i Spanien, der, selv om de tilhører samme koncern, står uden for kontrakten, sagsøges sammen med de juridiske personer, der har indgået aftalen – *medkontrahenten* – og som har bopæl i Det Forenede Kongerige, og for det tredje i tilfælde, hvor enheder med bopæl i Spanien, der har indgået andre accessoriske

kontrakter bortset fra den kontrakt, der er genstand for påstanden om ugyldighed, sagsøges sammen med de juridiske personer, der har indgået kontrakten, og som har bopæl i Det Forenede Kongerige.

- 14 En helt anderledes fortolkning ser bort fra begrebet *medkontrahent* og sidstnævntes bopæl som defineret i Bruxelles I-forordningens artikel 63. Efter denne fortolkning opstiller denne bestemmelse en faktisk formodning, hvorefter *medkontrahenten* skal godtgøre, at dennes vedtægtsmæssige bopæl er sammenfaldende med dennes dens hovedvirksomhed, for så vidt som i modsat fald, og hvis det konstateres, at den koncern, som medkontrahenten tilhører, udøver aktiviteter i Spanien, den spanske domstols internationale kompetence vil være begrundet i medfør af artikel 18, stk.1, og artikel 63 i Bruxelles-I forordningen.
- 15 Efter den forelæggende rets opfattelse er denne fortolkning ikke i overensstemmelse med ånden og formålet med Bruxelles I-forordningen, idet den går videre end at give forbrugeren mulighed for at anvende sit eget værneting i stedet for sagsøgtens bopæl til det punkt, hvor forbrugeren får mulighed for at bestemme sagsøgtens egen bopæl uden for det retlige begreb og dermed at foretage en form for *forum shopping*.

Fortolkning af forordning nr. 593/2008 (Rom I)

- 16 Hvis Domstolens svar på det præjudicielle spørgsmål skulle føre til, at de spanske domstole har kompetence til at behandle den foreliggende sag, skal det stadig afgøres, efter hvilken retsforskrift aftalens gyldighed eller ugyldighed skal vurderes.
- 17 Som nævnt er det i retspraksis anerkendt, at den retsforskrift, der regulerer lovvalget for den i hovedsagen omtvistede aftale, er Rom I-forordningen, henset til tidspunktet for aftalen og de ovennævnte relevante bestemmelser i aftalen om Det Forenede Kongeriges udtræden af Den Europæiske Union. Der har imidlertid vist sig at være divergerende fortolkninger i retspraksis af bestemmelserne i denne forordning.
- 18 Ifølge Rom I-forordningens artikel 3, stk. 1, er *aftalen underlagt den lov, som parterne har vedtaget*. De forskellige kriterier i artikel 4 vil blive anvendt på en supplerende måde, fuldendt af den afsluttende bestemmelse i stk. 4 i samme artikel, som henviser til *lovgivningen i det land, som den har de tætteste forbindelser med*. Ud over disse almindelige bestemmelser fastsætter forordningen særlige regler, navnlig for forbrugeraftaler, i artikel 6, der har overskriften »Forbrugeraftaler«. Ordningen for denne kategori af aftaler er som følger: parterne kan vælge den lov, der finder anvendelse, men forudsat, at dette valg ikke medfører tab af den beskyttelse, der tilkommer forbrugeren i medfør af bestemmelser, som ikke kan fraviges ved aftale i henhold til den lov, som gælder for forbrugeraftaler (artikel 6, stk. 2). Supplerende gælder, at forbrugeraftaler – i tilfælde af manglende valg, eller når det valg, der er foretaget i aftalen, ikke kan

tages i betragtning – er underlagt loven i det land, hvor forbrugeren har sit sædvanlige opholdssted, forudsat at medkontrahenten (den erhvervsdrivende) opfylder et af følgende to krav: a) udøver sin virksomhed i det land, hvor forbrugeren har sit sædvanlige opholdssted, eller b) retter sin virksomhed mod dette land eller mod flere lande, inklusive dette land (artikel 6, stk. 1). Kun hvis ovennævnte kriterier ikke er opfyldt, finder de generelle kriterier i artikel 3 og 4 (artikel 6, stk. 3) anvendelse som en subsidiær supplerende regel.

- 19 Det er ubestridt, at artikel 6 finder anvendelse på den aftale, der er genstand for denne sag, hvilket synes at føre til den konklusion, at det i den foreliggende sag er Det Forenede Kongeriges lov, der finder anvendelse.
- 20 I henhold til en afvigende retspraksis i tvister om aftaler, der er identiske med den, der er genstand for denne sag, finder engelsk ret imidlertid ikke anvendelse. Ifølge en sådan fortolkning ville klausulen om at være underlagt engelsk ret ikke være gyldig, fordi der ikke er tale om en aftale, som parterne frit har indgået, men om et vilkår, der er pålagt af medkontrahenten som en generel aftalebetingelse. Parallelt hermed kan bestemmelsen i Rom I-forordningens artikel 6, stk. 1, ifølge samme fortolkning ikke påberåbes af medkontrahenten, men udelukkende af forbrugeren, således at, hvis forbrugeren ikke påberåber sig en sådan beskyttelse, finder bestemmelserne i denne forordnings artikel 6, stk. 3, som henviser til samme forordnings artikel 3 og 4, nødvendigvis anvendelse.
- 21 Over for den ovenstående fortolkning skal det imidlertid for det første bemærkes, at hverken Rom I-forordningen eller EU-Domstolens retspraksis på forbrugerbeskyttelsesområdet er til hinder for, at der indarbejdes klausuler, der udtrykkeligt henviser til en domstol i de almindelige aftalebetingelser, hvis disse vilkår indgår i den aftale, som parterne har underskrevet, eller hvis der indirekte, men klart henvises til dem. For det andet kan det ikke hævdes, at bestemmelsen i den nævnte artikel 6, stk. 1, kun kan påberåbes af forbrugeren. Der er ikke fastsat restriktioner af denne art i Rom I-forordningen. Der synes snarere at være tale om en a priori og abstrakt opfattelse, hvorefter spansk ret, som er mere gunstig, bør anvendes frem for engelsk ret. Denne fortolkning er desuden baseret på en bestemmelse i den spanske lov om beskyttelse af forbrugere og brugere, artikel 67 om international privatret, der regulerer anvendelsen af udenlandsk ret på forbrugere.
- 22 I den forbindelse er det fastslået i EU-Domstolens praksis, at de juridiske begreber, der er indarbejdet i EU-lovgivningen, er selvstændige EU-retlige begreber, som skal fortolkes på grundlag af EU-rettens egne principper, men aldrig på grundlag af interne principper, begreber eller regler (dom af 17.12.1970, Handelsgesellschaft, 11/70).
- 23 Den konstaterede forskel i fortolkningen begrundes behovet for at afklare betydningen af de anvendelige bestemmelser i både Bruxelles I-forordningen og Rom I-forordningen, således som de er beskrevet i de præjudicielle spørgsmål.